

Vaqif BƏHMƏNLİ

Proloq

İstədim sınaım, bir vaxtlar bədii ədəbiyyatla jurnalistika arasında keçid-körpü kimi təsnif olunan oçerk janrının dili ilə indi hansısa çağdaş mövzunu oxucuya çatdırmaq imkanı qalır, yoxsa elə bir imkan tükənib?!

Suala cavab tapmaq niyyəti ilə masamın üzərindəki noutbu-ku azca yana sürüşdürüb bir to-pa ağ vərəqi (A4-ü) əlimin altına qoydum və ötən əsrin jurnalist-lərinin vərdişinə uyğun qayda-da diyircəkli qələmə sarıldım...

1.

Məmləkətin ürəyi Bakı şəhərindən başlayan yollar vətənin müxtəlif istiqamətlərinə qan damarları misalında şaxələnir. Yaxud əksi-nə, ellərdən-obalardan baş alıb gələn yollar nəhayətdə qan damarları misalında Azərbaycanın ürəyi Bakı şəhərində birləşir, yol-lar yollara qovuşur.

Yolların adları da var, onlar səmtinə görə dəyişir - Şamaxı yo-lu, Quba yolu, Gəncə yolu, Astara yolu... Hətta, balaca bir şəhərə iki yol qalxır; Şuşanın Zəfər yolu...

Tarixin şəhadətinə görə bir za-manalar Böyük ipək yolu da bu cənnət ölkənin tən ortasından ke-çib gedirmiş...

Zatən, Azərbaycan elə mərhə-mətli, pilə kimi yumşaq təbiətə malik bir diyardır ki, onun səthini qızıl tor kimi bürüyən yolların cə-mini ipək yolu adlandırsaq, fikrim-cə kimse bizi qınamaz...

Dünyanın yollarına qovuşma-yan yol kimə və nəyə gerek? Gö-rünür möhtəşəm genişliyə can at-ması səbəbindən yollar mənsub olduqları coğrafiyanın hüdudları-na sığmır, qanadlı xəyalə, əngin zəkaya malik insanın ayaq izlərin-dən yaranıblar deyər, elə hey sə-rhədləri yarib keçirlər!

Hər necə olur-olsun səni, mə-ni, onu, hamını mənzil başına çat-dırmaq yolların alın yazısıdır.

Yollar nəhayətsiz sonsuzluğa məhkumdur! Və onlar qədimlər-dəki kimi yalnız torpaq üstünə sə-rilən quru yollar deyil - indi hava yolu, dəniz yolu, dəmir yolları var. Onu insan yaradıb, sonda yollara sahib olan da insandır.

Yol.. İnsan... Obrazlı düşüncə nə vaxtdan bəri təlqin edir ki, elə insan da özündən başlayıb özün-də bitən yoldur! Buna dair yüzlər-lə tutarlı örnek var. Və belə çıxır ki, ədiblərin insana yol rakursun-dan baxmaq cəhdləri gələcəkdə də davam edəcək...

İnsan yoldur; doğulmağı, boy atmağı, gəncliyi, qocalığı, taleyi ilə...

İnsan yoldur; yaşantıları, dü-şüncələri, xatirələri ilə...

İnsan, ən əsası, əməlləri ilə yoldur!

Nə yazıq ki, ulu yollar yolsuz bəndələrdən də xali deyil.

Və yolun yol olduğu gedənin-dən-gələninəndən bilinər...

Ömrü yola döən adamı düşü-nüb, çəkib apardığı əməl yükü ilə insanlaşan yolu xəyal edirəm. Doğmalar, həmkarlar arasında dərhal yadıma düşənlərdən biri, bəlkə də birincisi Umud Rəhi-moğlu olur.

Umud Rəhimoğlu - yol adam... Bu halal təyinat mübahisə açmaq üçün iynənin ucu qədər güman yeri qoymur.

Sizi əmin edirəm ki, onun ke-çib getdiyi və ya dönüb qayıtdığı yolları cəmləşək, onlar ekvator xətti boyunca Yer kürəsinin belinə bir neçə dəfə dolanar və bu hərə-kət trayektoriyası uzaq səfərlər yolçusu Magellanın özünü belə heyrətə salar.

Umud Rəhimoğlunun bitib-tü-kənməyən səfərlər silsiləsi, böyük yol romanı onu yaxından-uzaqdan tanıyan hər kəsə bəllidir. Amma, bu səfərlərin aşırı turist həvəsi, səyahət intuziazmı ilə heç bir əla-qəsi yoxdur. Tarixdə çoxlu salna-meçi səyyahlar olub, onları da qə-tiyyən ziyarətçi turistlərin sırasına yazmaq olmaz, onlar gəzib dolaş-dıqları yolları tarixləşdiriblər, axı onlar vətənin hansısa ciddi bir tapşırığını yerinə yetirmək üçün ölkələrdən ölkələrə adlayıb, uzaq-uzaq yollara çıxıblar.

Şair-publisist Gülşən Behbud Umud Rəhimoğlunun keçib gəl-di-yi həyat, fəaliyyət və yaradıcılıq yolunu dolğun şəkildə canlandı-ran kitabını haqlı olaraq "Təmə-nasız missiya" adlandırıb. Umud Mirzəyev həqiqətdən də missiya üçün doğulmuş nadir şəxsiyyət-lərdəndir. Missiya təmənnasız olanda isə o yükü çəkib aparının dəyəri ən azı iki qat artır.

Yol onu çağırır. Yolların səda-sına hay verməmək olmaz. Onun səfərlərə tək yollanmağı zahiri sə-ciyyə daşıyır. Bir insan ki, doğma və yad ölkələrə sənin, mənim... istəklərimizin hansısa bir hissəsi-nin, hansı şəkildəse reallaşması üçün yollarınsa, demək axır ma-hiyyətdə sən də, mən də onunla-yıq, onun yanındaşıq.

Sanki, çoxdan əzbərimdə qa-lan bu misralar da özgə bir söz adamının deyil, məhz onun qələ-mindən çıxıb, qəlbiden süzülüb.

*Olarmı gəzməsəm sirli aləmi,
Olarmı duyunca köhlən sıxmasam.
Ütülər qol açıb çağırır məni -
Yaşaya bilmərəm,
yola çıxmasam.*

*Bir bax, döşə qalxan, yüksələn, yenen -
yollardı, dolaşır belədən-bələ.
Sən elə bir kəlmə - "yaxşı yol" - denən,
Sən elə sadəcə uğurlar dila!*

*Yolların tozudu saçımın dəni
Gərək yola çıxıb külayə verəm.
Əgər qorxudursa tənhalıq səni
Onda birgə gedək mən gedən yərə*

2.

Bəlkə, burda da bir rəmzi mə-na, işarət var ki, onun doğulduğu Aşağı Əbdülrəhmanlı kəndi Hora-diz - Füzuli yolunun üstündə binə tutub. Bu yolu ötüb Horadizə çat-maq o vaxtın nəzəriyyə dünyaya qovuşmaq deməkdi; çünki Araz qırağındakı o balaca, qaynar hə-

Umud Rəhimoğlunun 65 yaşı üzərinə

(Oçerk)

rəkətli qəsəbədə dəmir yol vağza-lı vardı.

Vağzal indi də durur, nə yazıq ki, otuz il pozuq qrafiklə, hərden-bir gələn qatarlar oldu, amma yo-luna davam eləyəni olmadı - Zən-gəzur, Naxçıvan ümid dolu gözü-nü illər boyu yollara dikib Bakıdan yola çıxan, gəlib orlardan ötməli olan qatarların həsrətini çəkdi, in-di də çəkir.

Nəsə, mövzudan aralı düşmə-yək, daha doğrusu yolumuzu kəsə gedək...

1961-ci il fevral ayının 1-də, bax, bu Aşağı Əbdülrəhmanlı kən-dində dünyanın dolanbac yoluna,

öz taleyinin heç də hamar olma-yan yoluna bir çocuq doğuldu. Tə-bii, qətiyyən kimsenin ağlına gəl-məzdi ki, böyük bir rayonun ağ-saqqalı Rəhim dayının ocağında Xanım ananın dünyaya gətirdiyi bu uşaq yollarla əkidzir, sanki, o, yollar eşiqinə doğulmuşdu... O yo-lara yoldaş, yollar ona qardaş ola-caqdı!

Umud bəy həm də ona görə "nadir nüsxələrdəndi" ki, onun "dünyaya səyahəti" doğulduğu gündən başlayır. Sözlün erk mə-nasında; məşhur tamaşada deyil-di-yi kimi - "Kərimov yeriyər!"

Ata, ana və Umud daxil ailə 8 nəfərdən ibarət idi - dörd qardaş, iki bacı. Mən heç araşdırma apar-madım ki, Umud ailənin neçənci uşağıdır. Bəlli olan, daha doğrusu mənim özümü inandırtdığım həqi-qət belədir ki, o, dünyanın yeddin-ci möcüzəsi olmasa da sadə, lə-yaqətli ailənin 8-ci möcüzəsi ol-mağı bacardı!

1968-ci ildə balacanı orta mək-təbin birinci sinfinə qoydular. O zamanlar uşaqlar dərse yeddi yaşdan başlayırdılar. Həyat yolda-şı, Umudla təqribən eyni illərdə eyni məktəbdə oxuyan Xəlilə xanım tərəddüd etmədən təsdiqləyir ki, Umud ən nümunəvi şagird, məktəbin gözü idi. Dərslərini əla oxuyurdu. Hələ bu harasıdır, Füzuli rayonunda çıxan "Araz" qəze-tində onun xırda məqalələri, qəlbi kimi kövrək şeirləri işıq üzü gör-məyə başlamışdı. Bu göstərici orta məktəbdə oxuyan mindəbir şa-girdə qismət olardı, ya olmazdı!

Sonralar Umud bəy mənə da-nışdırdı ki, "Araz" qəzeti bu rayon-dan çıxan qüdrətli nasir, drama-turq, Xalq yazıçısı İlyas Əfəndi-

yev, şair və yazıçılar - Çingiz Əlioğlu, Mətləb Misir, Əşrəf Vey-səlli, Oruc Səda, Nemət Veysəlli, Seyran Səxavət, Vaqif Bəhmənli, Şükür Şənol, Oqtay Ərgünəş, Çingiz Ənvəroğlu, Mahmud Qa-car, Əbülfət Mədətoğlu, Faiq Şü-kərbəyli, Məcnun Namazəliyev, Xanlar Əhmədov, Kərəm Hətə-mov, Vaqif Mehdiyev, Süleyman Qaradağlı, Sabir Arazlı, Sabir Rüstəmov, Vəzir Hacıyev, Oqtay Ərgünəş, Vahid Əlifəli, Mayis Kazimov, Mehman, Zahid Kazi-mov qardaşları... kimi onun da doğma ocaq bildiyi ünvan olub.

Əslində elə də dərindən fərqi-nə varmamışam, gö-rüşlərimiz zamanı ən çox xatırlayıb ya qürur duyduğumuz, ya qə-hərləndiyimiz anlar daha çox Füzulidə ke-çən günlərimizlə bağlı-dır, indi də elədir.

Hələ bax, Umud gözlərini geniş açıb:

-Vaqif müəllim, ya-dındadı "Araz" qəze-tinin redaksiyası, - soruşur, - oval şəkilli, oyma daşlı giriş qapı-sı əsil sənət əsəri idi. Heyif ki, vəziyyətimiz heç yaxşı olmadı, 30 il sərasər insanlar zil-lət çəkdi, özümüz o qapıda, bu qapıda,

yarıac, yarıtox... illər boyu hava-mız, suyumuzla, süfrəmizin ar-tıq-urtuğu ilə yallanan erməni vandallar təbiəti, havası, me-marlıq quruluşu, coğrafi relyefi heyratəmiz olan Füzulinin daşı-nı-daş üstə qoymadılar. Heç elə bil burda şəhər yox imiş. İşğal-dan azad olunan günlərdə Ali Baş Komandan, Prezident İl-ham Əliyev törədilən fəlakəti bütün dünyanın gözü qarşısın-da ağır ittihadla qınadı, dedi ki, bax indi biz Füzuli şəhərini iş-ğaldan azad etmişik, fikir verin, burada bircə dəne də olsun sa-lamat qalmış bina tapmırıq ki, qələbə bayrağımızı oradan asaq.

Umud müəllim özünə xas tərz-də nəzərlərini yerə zilləyib, bir az susur və sözünün məbədini gəti-rir:

-Bax, indi sənnən danışırım, redaksiya binasının qoxusunu sanki yenidən duyuram, mətbə-ənin qurğusun, rəng qoxusu bütün otaqları bürüyürdü. Qəri-bədi, şəhər darmadağın olmuş-du, digəl, redaksiyanın oval tağ-bəndli giriş qapısı hansı möcü-zənin sayəsində dik duruyşu-nu qoruyub saxlayırdı.

Sonra o, valideynləri ilə gəlib məhz bu gözəl şəhərin quş südü, can dərmanı satılan gur, haylı-ha-raylı bazarından ayın-oyun aldıq-larını, ilk dəfə bu şəhərdə kino-teatrda filmlərə (əsasən hind film-lərinə) baxdığını, qədimi mədə-niyyət evində konsertlər gördüyü-nü, "Şəlalə" restoranında dadın-dan doyulmayan "qulyaş" yedi-yi-ni, "Ərgünəş" ədəbiyyat birliyinin toplantısından ya əvvəl, ya sonra təzə mədəniyyət sarayının sıra-

sındakı ikimərtəbəli, ağzınacan nəşrlərlə tixalı-təpili kitab evinə girib bədii əsərlər aldığını sakit və kövrək səslə nağıl eləyir. Deyir, normal həcmdə, amma ki, o vax-tın pulu ilə qəpik-quruşa satılan şeir, hekayə kitablarını kəndə ça-tanacan elə avtobusda oxuyub başa vurmuş.

Bu yalnız Umud Mirzəyevin keçdiyi həyat yoludurmu? Belə tə-fərrüat Füzulidən çıxan əli qələm-li yaradıcı insanların əksəriyyəti-nə aid edilə bilər; kiminə az, kimi-nə çox.

4.

Bir dəfə də dostum ərklə qo-lumdan yapışib, sanki dediyinin tam həqiqət olduğuna inanmağı-mın təmənnasıyla, həm də bir az maqik səslə dedi ki, qardaş, inan mənə, bizim dedə-baba evimizə, eləcə də Bakı şəhərində yaşadı-ğımız mənzilimizə heç zaman ha-ram tikə, bizim olmayan bir qara qəpik girməyib. Nəsillicə nəyi-miz olubsa, hamısı zəhmətlə başa gəlib. İndi baxıram, insanların əhəmiyyətli bir hissəsinin qazanc yolu qaranlıqdı, davranışlar, mü-nasibətlər çox mürəkkəbləşib. Öyrəli türklərin bir lətifəsini eşit-dim, xeyli güldüm və xeyli də halı-mıza acıdım. Bir gənc müxbir ağ-saqqal kişidən soruşur:

**-Baba, kaç övladın var?
-Dörd tane...
-Nə iş yapıyorlar övlatların?
-Biri mühəndisdi, biri memar-dı, biri imam...
-Bəs dördüncüsü?
-O, quldurdu, oğrudu...
-Elə nəcəbi niyə məhlədə saxlayırsan, qov getsin!
-Necə qovum, axı evə əkmə-yi, pulu-paranı gətirən odur...**

O, altdan-altdan gülümsünür, türk şakasını özünəxas ciddi çağırışla tamamlayır:

- İndi neyləyək, gülək, yoxsa ağlayaq? Tək onu bilərəm ki, müdrik xalqımız, gözəl milləti-miz, cənnət misalında vətəni-miz var. Hər bir insanın borcu-dur ki, bu vətənin adına layiq ol-sun, şərəflə yaşasın!

Atalar düz deyib, insan quş ki-midi, bir gün burdadı, bir gün or-da. Üstəlik, bir yol söhbəti də var və bu yol müstəqim mənada deyil, dostumuzun obrazının ekvalenti rolunda çıxış edir.

Tale yaşa baxmır - Umud heç ağıla gəlməyən bir ölkəyə, Mon-qolustana əsgər gedəndə cəmi 18 yaşı vardı. O, Monqolustan ki, ta-rixi və əfsanəvi Çingiz xanın vətə-nidi, Türk dünyasının da laqeyd olmadığı, müştərək izlər saxlayan Orxon abidələri də indi cəmi-cümletanı 3 milyon əhalisi (!), 1,5 milyon kvadratkilometrən çox ərazisi (!!) olan Monqolustanda-dır. Umud belə bir ölkədə əsgərlik çəkdi. Təsədüfənmə? Yeri gəlmiş-kən, akademik Nizami Cəfərov da Rəhimoğludan bəhs edən məqə-ləsində "Monqolustanda əsgərlik qismətinə" həssas və eyhamlı ya-naşmış. Bəlkə ulu bir ruhun cazibə-si hələ sümüyü bərkiməyən bu gənci qanadlarına qaldırıb Orxon abidələrinin tarixi məkanına qə-s-tən aparmışdı?

(ardı 11-ci səhifədə)

Ümud yüklü qatar və uğur platforması

Umud Rəhimoğlunun 65 yaşı üzərinə

(əvvəli 9-cu səhifədə)

Bəlkə orada gənc bir insanın canına-qanına işləyən fəvqəladə təpər və fərqli hissiyyat sonralar Umudu Qarabağın tarixi abidələri, mənəviyatı, mədəni irsi, zəngin düşüncəli insanlara haqqında çoxsaylı yazılar yazmağa, qədim kəhrizlərin gözünü açmağa, dedə-baba məzarlarını bərpa etməyə ruhlandırmışdı?! Bəlkə gənc şair aşağıdakı bu misraları qələmə almaq üçün gedib Monqolustanın uzaq sərhədlərinə düşmüşdü?..

*Mənim kipriklərim sərhəd dirəyi,
Ətalət gözümə yol tapmaz yatam!
Sinəmin altında əsgər ürəyi,
Özüm sülh arzulu bir kainatam!*

5.

Umud müəllimin ömürnaməsindən, əlbəttə, şərti olaraq deyirəm, daha bir yol ayrılır, o yol gənc şairi çiyinə götürüb, ədəbiyyat, mədəniyyət ocaqları alovlanan Bakı şəhərinə gətirir. Bəlkə heç o özü də xatırlamaz; yəqin ki, yaradıcılığın böyük yoluna qədəm qoyan qardaşımızı Aşağı Əbdürrəhmanlı kəndindən atası Rəhim kişi özünün Qaz-53 markalı yük maşının kabinəsinə əyləşdirib Horadizə gətirmiş, Naxçıvan-Bakı qatarıyla böyük şəhərə - paytaxta yola salmışdı.

Əsgərlikdən vətənə yenidən döndən Umud Mirzəyevin 1982-ci ildə az bir müddətdə Sumqayıt şəhərinin İstilik Elektrik Mərkəzində çalışdığı onun 65 illik ömür yolunda təbii ki, xırda ştrixdir. Lakin, biz onu da bu yolun balaca qollarından biri sayaq. Ən azı oçerk qəhrəmanının portretinin bütövlüyü üçün bu, düzgün seçimdir. Ümumiyyətlə götürsək, həm gəncliyində, həm də indiki yaşında Sumqayıt şəhəri Umud müəllim üçün hər zaman doğma məkan olub. Görünür bu onunla bağlıdır ki, şəhər yarandığı gündən, ötən əsrin 40-50-ci illərindən üzəribi kənd insanların siqindığı, zəhmət meydanına qoşulduğu, yaşadığı yerdə. Onun da bu şəhərdə özü, qohumları yaşayırdı. İndinin özündə Umud Rəhimoğlu hansı insaniyyətlə Qarabağa can atır, eləcə də Sumqayıtda insanlarla təmasa tələsir, xeyirdən, şərddən qalmır. Sumqayıtlılar Umudu özlərininki sayırlar.

Hə, axı biz qısa dayanacaqdan sonra gənc Umud Mirzəyevi ali fəlsəfi təhsil almaq üçün daha böyük şəhərə, Sovet imperiyasının paytaxtı Moskvaya yola salmışdıq. Umud Mirzəyev müsahibələrində bu faktı döndə-dönə toxunub. Məlum olan budur ki, gənc şairin şeirləri dövrün görkəmli sənət adamlarının diqqətini çəkib; Xalq şairi Fikrət Qocanın, Xalq yazıçısı Elçinin, şair, nasir Seyran Səxavətin xeyir-duasıyla və "Litinstitut"-da seçim turunda əsərləri bəyənilib uğurlu imtahanlardan sonra tələbə həyatı başlayıb.

Umud hələ tələbə iken qüdrətli söz ustası Elçin onun şeirlər kitabının Moskvada, Ümumittifaq oxucu auditoriyası üçün nəşrinə belə bir maraqlı rəy vermişdi: "Umud Mirzəyev öz nəslinin ən istedadlı və böyük ümid verən

azərbaycanlı şairlərindən biridir. Onun şeirlərində çoxlu tərəvət, işıq çalarları var. Onlar qeyri-adi və orijinaldır. U.Mirzəyevin seçdiyi mövzulara nəzər salanda görünür ki, onu müasir dövrün problemləri, ürəkdən sevdidiyi doğma torpağının tarixi dərinə düşündürür və narahat edir.

Şairin şeirləri yadda qalan obrazlarla, parlaq metaforlarla zəngindir, lakin onların əsas dəyəri narahat, axtarışda olan düşüncədir. U.Mirzəyev mürəkkəb müasir dövrü poetik baxımından dərk etməyə çalışır. Bütün bunlar ümid etməyə əsas verir ki, zaman keçdikcə gənc şairin səsi daha da möhkəmlənəcək və tam dolğunluq qazanacaq."

Hamımızın əzizi, heç birimizin yoxluğuna inanmadığımız Elçin müəllimin aşağı-yuxarı 40 il öncə ürkə genişliyi, gənc yaradıcı insanın qayğıkeşliyi ilə seçilən bu rəyi sonralar hər mənada özünü doğrultdu. Umud Mirzəyev Ədəbiyyat İnstitutunun hörmət-izzətlə başa vurub vətənə qayıtdı. 1987-93-cü illərdə onun "Ədəbiyyat və incəsənət" qəzetində dərc olunan yazıları, "Ulduz", "Azərbaycan" jurnallarında, almanatlardakı poetik və publisistik çıxışları istedadlı qələm sahibinin addımlarını möhkəmlətdi!

Mən bu yazını qələmə alarkən Umud Rəhimoğlunun şeir silsiləsini nəzərdən keçirməyi də zəruri saydım və həqiqətən o şeirlərdən süzülən "hərərət, tərəvət və işıq çalarları" şeirdən yaxşı başı çıxan 50 ilin şairini, yeni məni tərpətdi. Bu yöndə onun "Ulu sevgilər,ulu ürkələr", "Doğulan körpəylə doğuluruq biz", "Qoca qərīb", "Özüme oxşayan şeirlər yazım", "Hamımız bir adamıq" və s. xüsusilə təsirli. O dövrdə Umudun şair niyyəti çox ciddi və siqətlili idi. O poetik yolun ən etin reallaşan məqamına yetmək üçün həyəcanlanır, çaba göstərirdi. Yazırdı:

*Qayıdıb, hər yoldan qayıdıb -
Qayıdım gəncin sevgilərindən,
Qayıdım gündüzün qış yuxusundan,
Qayıdım sürtülmüş ciğirdən, izdən,
Qayıdım ütlümlüş siqallı sözəndə -
Qayıdım atamın oğlu kimi mən
Özüme oxşayan şeirlər yazım,
Yazım, misralarım torpaq rəngində -
Atama oxşasın!*

Və sonra

*Anamın ağappaq telləri rəngdə,
Anamın heç zaman siqal görməyən
Çörəyə oxşayan alləri rəngdə
Şeirlər yazım.*

*Üzüme, gözüme çıxan şeirlər,
Sevdiyim gözəlin gözütek duru,
Ürəkdən ürəyə axan şeirlər,
Özüme oxşayan şeirlər yazım!*

Umud Rəhimoğlunun bu şeiri müxtəlif baxış nöqtələrindən (mövzu, poetik qayə, bədii-estetik məziyyət) müfəssəl təhlilə layiqdir. Mən bu yükü araşdırmaçıların öhdəsinə buraxıram. Sadəcə ümumi şəkildə onu deyirəm ki, bu və əlimin altında olan digər şeirlərdə ötən əsrin 80-90-cı illərində yaranan milli poeziyamızın enerjisi, poetik qüdrəti ləyaqətlə ehtiva olunur.

(Oçerk)

6.

Bəs yaxşı, Umud Rəhimoğlu ümumən ədəbiyyatımıza gətirdiyi fərqi poetik-publisistik ovqatdan niyə gen düşüb, bunu bir özü bilir, bir Allahı bilir.

İndiki halda Xalq yazıçısı Elçinin xeyir-dua rəyindəki "onu müasir dövrün problemləri, ürəkdən sevdidiyi doğma torpağın tarixi dərinə düşündürür və narahat edir" cümləsi üzərində yenidən dayanıram. Çünki Umud Rəhi-

moğlu Mirzəyevin 1992-ci ildən sonrakı həyatının mahiyyətini, onun "poeziyaya soyuqluğunun" səbəbini Elçin müəllimin bu cümləsi qədər heç bir dəyərləndirmə ifadə edə bilməz. Umud Mirzəyev poeziyadan elə bir məqamda qopdu ki, vətənin tifağı dağılırdı, özlü daşları qopub tökülürdü.

Tökülən o daşlar sən idin, mən idim - daşlar daş deyildi, vətəndaşlar idi. Vətənə təmənnasız xidmətin forması, şəkli o qədər də əhəmiyyət daşıyırmı. Uçan divarların altına çiyn vermək məqamı yetişmişdi. Açıq, belə uçurunun qarşısında dayanmağa çoxluğun həvəsi yox idi. Söz... söz isə aciz və çarəsiz görünürdü!

Əslində Umud bəy qəti qərarını hələ Moskvada olarkən vermişdi, bəlkə bundan da əvvəl Vətənin, Xalqın ən zəruri ehtiyaclarına qarşılıq vermək, doğma torpağın bir parçası olmaq təşəbbüsü ona qanla ötürülmüşdü. 1988-ci ildə ana qohumları, irəlki deportasiya hadisələrində bir neçə nəsil əvvəl yaşamış əqrabalar Zəngəzurun allı-güllü ellərindən, obalarından zorla, hədə-qorxuyla, qətləmlərlə qovulub çıxarılmışdılar. Qarabağın müqəddəs torpaqları, onun yüz dəfə, min dəfə gəzib dolaşdığı ellər, obalar erməni cəlladlarının tapdağı altında qan ağlayırdı.

İl... 1992.. Qara Yanvarda axıdılan qanın istisi hələ soyumamışdı. Onun təvəllüd tapdığı fevral ayı Xocalı soyqırımını günbəgün yaxınlaşdırırdı, Şuşa şəhlik taxtından düşmüşdü, düşməni Füzulini işğal edib Beyləqan aralığına yerləşmişdi.

Azərbaycanın boğulan səsinə dünyaya çatdırmaq qaçqın və

köçkünləri açıqdan, yuvasızlıqdan qorumaq qədər fəvqəladə vəzifə idi.

Umud Mirzəyev Moskvada birgə oxuduğu dostlarını, qələm yoldaşlarını -çağırdı, dəvət etdi... demirəm, onları harayladı! Məhz belə bir xaosda meydana atılan Beynəlxalq Avrasiya Mətbuat Fondu Umud Mirzəyevin şah əsəri, yaradıcılığının zirvəsidir!

7.

Oçerk janrının tələblərinə uyğun olaraq bu yazının ikinci, ən əsas hissəsini inşa etməyə baş-

şurasının, Beynəlxalq Sülh Bürosunun, Beynəlxalq Mətbuat İnstitutunun üzvüdür. Təşkilat Azərbaycanı bəş istiqamətdə bütün mətbuat qurumlarında, QHT birliklərində ən yüksək səviyyədə təmsil olunur.

Yazmalıyam ki, bu gün merdia və vətəndaş cəmiyyətinin inkişafı, qaçqınların və məcburi köçkünlərin problemləri, sülhməramlı aksiyaların və münafişlərin həlli, icmanın inkişafı, nəhayət təhsil - ayrılıqlarıyla bəş istiqamətdə qətiyyətlə fəaliyyət göstərən qurum məhz Umud müəllimin, onun rəhbərlik etdiyi işçi korpusun gərgin və intellektual əməyi sayəsində BMT-nin İqtisadi Sosial Şurasının əsas məşvərətçi statusuna sahib olmuşdur.

Yazmalıyam ki, təşkilatın dəstəyi ilə həm birinci, həm də ikinci Qarabağ müharibəsi zamanı yüzlərlə xarici jurnalist döyüş bölgələrinə səfərlər edib. Dünyaca məşhur Əl-Cəzirə media quruluşu bölgədəki həqiqətləri əks etdirən 5 filməndən ibarət sənədli telekronikanı dünya ictimaiyyətinə çatdırıb.

BAMF 2000-ci ilin əvvəlindən BMT-nin inkişaf proqramının dəstəyi ilə mina təhlükəsizliyi üzrə mübarizə proqramına qoşulub, ANAMA-nın əsas partnyorlarından biridir.

BAMF hər il beynəlxalq tələblərə uyğun hesabatlar hazırlayıb yayır. Həmin sənədlərin təkə bir ilinə aid toplusunu gözəndən keçirmək yetər ki görülen işin necə böyük miqyasda malik olduğunu təsəvvür edək.

Hər ay, hər həftə yeniləşən ideyalar, daha bol ümidlər, daha ciddi uğurlar...

Məncə bütün bunlar məxsusi, ayrı bir oçerkin mövzudur.

Epiloq

Biz kənd uşaqlarıyıq, o üzəndən vağzalları çox sevirik. Axı qapalı mühitlərdən çıxıb dünyaya can atanları yola salan da, qarşılayan da vağzallardır. Uzun fasilədən sonra, yaxın macallarda güzərim Bakı dənir yolu vağzalına düşmüşdü. İlahi, buralar nə qədər dəyişib, səliqə-səhman, müasir memarlıq, yeni avadanlıqlar, yüksək xidmət, geyim-kecimi xoş təəssürat oyadan yerli və əcnəbi insanlar... Adam buralardan ayrılmaq istəmir.

Bu da platformalar... abadlaşan, lakin təməl quruluşunu dəyişməyən platformalar ... sükutu dinləyirəm... Amma, nədənsə mənə elə gəlir ki, diktör son məlumatları elan edir: "Qatarı qarşılayan vətəndaşlar, 65-ci reys üzrə Qarabağdan gələn sürət qatarı ikinci platformaya qəbul olunur!"

65-ci reys varsa, demək - 70, 80, 90-cı... resylər də var!

Bizim Bakı şəhərində isə ümid, arzu və qalıbiyyət yüklü o sürət qatarlarını qarşılayan platformaların sayı dördüddür...

Bax, mənim köhnə stildə demək istədiyim yeni xəbər budur, bilmirəm yazı oçerk janrının tələblərinə cavab verir, ya yox?!